

VERBLIND DOOT GOUDMIJN

Mike Muller en Edwin Timmer

Hollands Kroon ■ Bestuurders in Noord-Holland gaan mogelijk hun boekje te buiten om datacentra te lokken, dat blijkt uit documenten en reacties van experts. De gemeente Hollands Kroon sloeg waarschuwingen in de wind dat zij niet het bevoegd gezag is om vergunningen aan internationale techgiganten te verlenen. Bovendien tracht ze voor toekomstige datacentra de plicht te omzeilen het milieueffect zorgvuldig te meten. Omwonenden reageren boos en onthutst. „Mensen voelen zich bedonderd.”

Metershoge hekken zijn opgericht rond de zoemende servers van techbedrijven als Google en Microsoft in de Noord-Hollandse polder. Overal hangen camera's. Wie niet bevoegd is, komt niet binnen. Als een medewerker van het Hoogheemraadschap een haperend gemaal controleert en foto's wil maken, krijgt hij bewakers op zijn dak. Hem wordt verzekerd dat hij een fikse boete tegemoet ziet. Verbouwereerd druipert hij af.

Vraagtekens

Maar bij de komst van de datacentra in de polder zijn de nodige vraagtekens te zetten, zo blijkt uit documenten. Juridische experts stellen dat wat in de Noord-Hollandse gemeente is gebeurd, zeer waarschijnlijk niet mag. „Ik denk niet dat de gemeente Hollands Kroon het bevoegd gezag is voor de vergunningverlening”, stelt hoogleraar bestuurskunde Michiel de Vries. Interne documenten, waarin verder openlijk wordt gesproken over het ontwijken van milieuregels, bevestigen dat beeld. De Vries noemt het spreken over het omzeilen van milieuregels 'schimmig'.

De provincie Noord-Holland bevestigt in een reactie dat ze de lands-

“
Wat gebeurd
is in de
Wieringermeer,
mag
waarschijnlijk
niet

advocaat heeft ingeschakeld om de gang van zaken in Hollands Kroon te onderzoeken. Advocaten bekijken nu of de gemeente alsnog moet worden gecorrigeerd.

Pikant

De onthulling is pikant omdat het gemeentebestuur van Hollands Kroon ijvert om vijf nieuwe megadatacentra te laten verrijzen. Deze centra ontpoppen zich als enorme energieslurpers. Een gemiddeld datacentrum gebruikt net zoveel energie als een middelgrote stad. Toch wil de gemeente het areaal met datacentra verdriedubbelen van zeventig naar 230 hectare, bedoeld voor nieuwe servers voor het wereldwijde internet.

Deels zijn het de gigantische windturbines in de polder die de stroom opwekken voor de datacentra. De komst van het windpark werd eerst door het gemeentebestuur aan omwonenden verkocht als 'groene stroom voor huishoudens'. In werkelijkheid tappen de kolossale datacentra nu die groene stroom af, die wordt opgewekt dankzij de subsidies uit het Nederlandse klimaatbeleid.

Uit de geopenbaarde stukken volgt een ontluisterend beeld. Waar normaal voor een bedrijf of burger strikte regelgeving geldt, spreken ambtenaren in de stukken over een 'rode loper-beleid' voor megadatacentres. De bevolking is jarenlang verteld dat de 'blokkendozen' goed zouden zijn voor de werkgelegenheid, maar dat klopt niet. Een gemiddeld bedrijventerrein levert dertig tot veertig arbeidsplaatsen per hectare op, een datacentrum slechts 5,4 arbeidsplaatsen. Ook zou de restwarmte uit datacenters aan omliggende tuinbouwkassen worden geleverd. Dit is nooit gebeurd.

Initiatief

Voor de gemeente zijn de datacenters vooralsnog een financiële goudmijn. Dankzij geïnde leges en onroerende zaakbelasting waren bezuinigingen recent niet nodig. Uit de documenten blijkt dat het gemeentebestuur daarom graag het initiatief houdt in het lokken van datacenters en het verlenen van vergunningen. Maar volgens experts kan de gemeente Hollands Kroon helemaal geen besluit nemen over de komst van techreuzen.

„Het is zeer waarschijnlijk aan de provincie om te besluiten waar dergelijke installaties worden gepland en vergund”, zegt omgevings- en milieurechtdeskundige Laura van Moorsel van advocatenkantoor Kennedy van der Laan. „In andere gebie-

den waar datacenters zijn geplaatst, zie je ook dat de provincie aan zet is”, zegt de advocaat. „Je zou zeer goed kunnen betogen dat de provincie die taak heeft, omdat het een bovenregionaal belang kent. Hier zie je dat de gemeente Hollands Kroon alle legeskosten int (dit loopt in de vele miljoenen, red.) en zich profileert als gemeente waar dit geregeld kan worden. Maar daarmee zet ze andere gemeenten eigenlijk buitenspel.”

Gewaarschuwd

Uit de documenten blijkt dat Hollands Kroon hiervoor al in 2018 werd gewaarschuwd. Op het gemeentehuis ontstond 'zeer grote paniek' toen de advocaat van de Amerikaanse geldschietster zich op het standpunt stelde dat alleen de provincie bevoegd gezag is.

Een tweede advocaat deelde zelfs die mening, blijkt uit de stukken, die volgens kritische raadsleden nooit met de gemeenteraad zijn gedeeld.

Toch hield het gemeentebestuur het initiatief liever bij zichzelf. Een overgave aan de provincie zou 'verstrekkende gevolgen voor ons als Hollands Kroon' hebben. „Dit betekent zowel iets voor de rode loper, de snelheid bij de provincie is gewoon anders, leges worden misgelopen en we zijn niet meer in de lead.” Ook vreesde men voor 'beeldvorming'. „Je zegt eigenlijk: we hebben het in het verleden niet goed gedaan.”

Wel bevoegd gezag

In een reactie blijft de gemeente Hollands Kroon bij het standpunt dat zij wel het bevoegd gezag is, en daarom recht heeft op alle inkomsten. Onlangs is zelfs nog een vergunning voor een nieuw datacentrum verleend. „Ons standpunt is duidelijk”, zegt een woordvoerder

i

Burgers en boeren

Met argusogen volgen burgers en boeren de komst van megadatacentra in de Wieringermeerpolder. „Wij zijn niet per se tegen datacentra, maar de manier waarop dit college toch nieuwe datacentra mogelijk maakt, is ondemocratisch en staat haaks op eerdere besluiten van de gemeenteraad”, zegt Jan Meijles van werkgroep 'Red de Wieringermeer'. Boeren, verzameld in boerenbelangenvereniging LTO Noord zijn uiterst kritisch op de gang van zaken. Uit eerder onderzoek van boerenorganisatie LTO Noord bleek dat er onder haar leden geen draagvlak is voor verdere uitbreiding.

van verantwoordelijk wethouders Theo Meskers (VVD) en Theo Groot (CDA). „Maar uiteraard zijn we hierover in gesprek met de provincie. Om voor de toekomst duidelijk te krijgen hoe dit nu precies zit. We streven samen naar duidelijkheid.”

Over het omzeilen van milieuregels, zoals in de stukken staat, reageert de gemeente als volgt. „Of een MER-procedure (het milieubelang volwaardig laten meewegen bij de voorbereiding en vaststelling van plannen en besluiten, red.) nodig is, hangt af van het project en de locatie van het project. Er is door de gemeente Hollands Kroon zorgvuldig afgewogen of er een MER-procedure nodig was, en dat bleek niet zo te zijn.”